

Ime „blatna vas“ bi mi dalo lahko izversten dokaz, da na Krajskem je o deževnem vremenu povsod blata obilo, dasiravno se nikjer bolj ne meša in dela, ko na cestah med Terstom in Ljubljano, ki so vedno polne živine in vozov, in — ta dokaz bi saj toliko veljal, ko marsiktere „argumenta“, da Slovenci so bili že „ante Orbem“ v sedanji Slovenii, ali da Slavjani od tura-bos-Ochs-vol-bik, in tedaj tudi od krave izhajajo! — Prav serčno pa me veseli, da se Vam je jelo nad slovniškim oktroiranjem merziti. Prav imate, da našega ū, ki se od Postojne po vsi zgornji Italii in po celem Francoskem do Pirenejev, in znabiti še dalje glasi, ne gre popolnoma zaničevati. Pa še nekaj bi bili lahko zapazili, namreč da naši Notrajci izobražujejo adjectiva neutra in plurali, kakor serbski, dalmatinski, istrianski in znabiti še drugi Jugoslavjani, na a, ne na e, popolnoma kakor nekdanji Latinci, na primer boni, bonae, bona-dobri možjé, dobre žene, dobra jabelka, debela teleta, lepa žebeta. Dasiravno tedaj slovenske pisatelje, posebno Vas, Miklošiča, Metelkota in druge visoko spoštujem, se vendar prederznem naravnost reči, da adjectiva neutra in plurali femininis enaka delati, bi vtegnilo gorenško slovniško oktroiranje biti, ker živ jezik večega dela naroda našega drugač kaže. Ko spet na Notranje pridete, pazite tudi na to. — Sedaj bi bil pri koncu, ko bi Vam ne imel — pa brez zamere, še ene povedati. „Ker Vas je burja ali bürja nekoliko sukala, mahoma sklenete, da naša krajnska domovina je lepa, pa na tem koncu ne“. Je li to dostojn sklep? Al ni Ipavska dolina lepa, al ni Terst lep, čeravno burja po Ipavi in v Terstu večkrat hujše razsaja, ko v Postojni? Jaz terdim tedaj v svojim domoljubju, ter pravim, čeravno po makaroniško: Tota — capite bene! — Tota pulchra es domovina draga! Sedaj pa, kakor pravim, brez zamere z Bogom!

V Terstu 14. dan Aprila 1855.

Vaš

sluga ponižni
Mih. Verne.

Dopisi in novice.

— Deželni zbor Kranjski. XI. seja. (Konec.) **Debata o šolski postavi.** Poslanec dr. Vošnjak: »Jako čudno se sliši od gospodov one strani rek, da je velika večina opravičenih »berechtigten« zahtevala, naj se šolska postava prenaredi. Saj vendar vemo, da je jedino le kranjska učiteljska konferenca zahtevala tako prememo postavu, po kateri se ljudstvu vzmó vse pravice. Uže čestiti gospod deželni predsednik se je izjavil v tem smislu, da je treba postavu bolj mirno in natanko pregledati, sam g. baron Apfaltrern je priznal, da je v marsikaterih potezah še pomanjkljiva, in vendar se tako strašno sili, da postavu uže denes sklenemo. Naglašalo se je tudi, da gre pri tej prenaredbi postavu le za principe, ali jaz mislim, nam nij treba principov nastavljati, kajti principi so v državnej postavi za ljudske šole.

Tudi se nam pravi, da smo dosti časa imeli to postavu premisljevati, morali bi biti pa zares špiritisti, da bi vedeli, da bode vitez Vesteneck 22. septembra prinesel predlog v zbor, naj se postava prenaredi, in da bode postavní načrt uže v žepu imel. Osem sej, in to ne kratkih je imel odbor, ko se je posvetoval o postavi: koliko sej več bi morala zbornica imeti, če se hoče postava natanko posvetovati, a ne kar na mah skleniti. Naglaševali so uže gospodje predgovorniki, kako se kratijo pravice dežele posebno v §. 35., ko jemlje

deželnemu odboru pravico nasvetovati dva učitelja za deželni šolski svet, katero pravico je deželni zbor, ko se je imenoval dr. Mrhal za uda deželnega šolskega sveta, odločno branil v adresi na Nj. Veličanstvo cesarja. Jaz zoper to odločno protestiram v imenu dežele, da bi se tako lahkomišlno upravljale deželne pravice.

Vi gospodje one strani imate navado prorokovati, kaka »škoda« bode deželi nastala, če se ne sprejme ali ne potrdi to, kar vi želite. Tako ste tudi l. 1873., ko se je v tem zboru posvetovala postava o šolskem nadzorstvu, in se je predlagalo in sklenilo, da imajo otroci hoditi le šest let v šolo, prorokovali, kako boče to velika nesreča za našo deželo, je in bode, če se ne sklene, da je dolžnost hoditi osem let v šolo, kakor so to sklenili drugi deželni zbori. Ali gospoda, kaj vidimo denes? Da vsi tisti drugi deželni zbori, kateri so sklenili osemletno šolsko dolžnost, uze so jo ali zmanjšali na šest let, ali se o zmanjšanji posvetujejo. Tako napačno je bilo vaše prorokovanje, in ravno tako napačno bode sedanje.

Cudno je tudi to, da se tako važna postava prinese le po enej osobi v zbor; prej so se take postave predlagale le po c. k. vladi ali po dež. odboru. Obravnavali smo letos postavo o rabi plemenskih bikov. To postavo je kmetijska družba v svojem odboru in v občnem zboru jako natanko pretresla, potem jo oddala deželnemu odboru, ki je sklical enketo, pri kateri je bila zastopana tudi vlada. Potem se je postava poslala kmetijskemu ministerstvu na Dunaj v pregled, in ministerstvo jo je odobrilo; mi v zboru smo jo zopet izročili gosposkemu sodu, in se le po njegovem poročilu v zboru smo obravnavali o njej in sklepali. Toliko pozornosti tedaj pri postavi, ki nij tolike važnosti kot predstoječa. Tukaj je predložil vitez Vesteneck tako važno postavo, pri kateri ima pred očmi samo sebi neprijetne izkušnje, katere je pri svojem pasevanji našel. No, se ve da, tak c. kr. okrajni glavar kot vitez Vesteneck, ki hoče vse pohlapčiti, ki hoče, da bi se mu vse klanjalo, pri takem človeku se nij čuditi, če ljudstvo, katero ima še kaj uma za svobodo, proti njegovemu pasevanju uporno postaje. To je tedaj edini faktor, kateri sili k preuredbi postave. Vprašali se niso ne deželni, ne okrajni, ne krajni šolski sveti, ne mesto ljubljansko, ne deželni odbor. Vzeli se bodo krajnim šolskim svetom vse pravice, in pustila se jim bodo le bremena, kajti to se ne more pravice imenovati, če en paragraf določuje, da imajo krajni šolski sveti pravico nasvetovati tri učitelje deželnemu šolskemu svetu če pa precej drugi paragraf ustanovlja, da se deželnemu šolskemu svetu kar čisto nič nij treba ozirati na predlog krajnih šolskih svetov. Če mislite, da boste s takimi naredbami šolstvo zboljšali, ali morda ljudstvu ljubezen do šole vcepili, potem se jako motite.

Kar se tiče sestave deželnega šolskega sveta, so pri nas tudi politični in narodni uzroki ki nas silijo, da se jim moramo protiviti. Ko bi živeli v državi, kjer bi bila merjena vsem narodom enaka pravica, potem bi se jaz ne protivil takej sestavi dež. šolskega sveta; a pri nas, kjer se vlada neopravičeno in neustavno v volitve vmešava, in tako pritiska, da dobi 20.000 Nemcev nad 430.000 Slovencev večino, pri nas se mora z vso pravico reči, da stoji paragraf 19 državnih osnovnih postav le na papirji, da nij nobene ravnopravnosti.

Peticija deželne učiteljske konference, katera se je tu prečitala in terja vpeljavo take postave, je pač pisana v takem štilu, da bi tistemu gospodu, ki jo je spisal, pač še priporočati smeli »Knigges Umgang mit den Menschen«, da bi ne pisal v tako arogantnem tonu peticij deželnemu zboru. V peticiji je mej drugim rečeno, da krajni šolski sveti nemajo razumljenja za šolo, »kein Verständniss für die Schule«. V krajnih šolskih svetih pa sedi inteligencija

našega naroda, in jaz protestiram proti tako prevzetnemu, arogantnemu razžaljenju in zahtevam, da se moj protest zabilježi v protokol.

Gospod dr. pl. Schrey je denes tudi rekel, da mi nečemo miru, da nečemo sloge. Mi hočemo slogo, ali le na podlagi popolne ravnopravnosti. Z vami pa bode to težko šlo. Komaj ste v večini, uže prvo leto ste skratili podporo za slovensko gledališče na več kot polovico, ko je naša večina leta in leta dovoljevala podporo za nemško gledališče, in jo še zdatno povišala. Mi ne moremo imeti in nečemo sloge s stranko, katera v svojem ljubljanskem organu »Tagblattu« prinaša članke, ki psuje naš celi narod, rekoč, da imajo Slovani, kateri so v ogromnej večini v deželi in državi, neko živinsko bolezen, in se tedaj morajo zabosti, mi nečemo sloge z ljudmi, ki nas infamno insultirajo.

Sicer pa le sklenite to postavo, videli bode te uže, kake koristi vam bode donasala. Ne le apatija, nego antipatija zoper šolo bode pri ljudstvu nastala. Jaz podpiram nasvèt gosp. Svetca.

Poslanec Dežman pravi, da hudič, ki so ga po njegovem mnenji narodni poslanci v šolskej postavi narisali, nij tako črn. Potem hvali narodne poslance, da so šolsko postavo izvrstno preštudirali, pravi, da so vsa nova določila o postavi popolnem v redu, da pa je posebno ljubljansko mesto v zameno tega, da je njemu narodna slovenska večina deželnega zbora zavarovala pravico, da je smelo samo imenovati svoje učitelje, in bilo v šolskih zadevah popolnem avtonomno, dobilo od nemškutarske večine »krasni dar«, da se mu zdaj sicer jemlje ta pravica, ali v zameno daje jeden zastopnik v deželnem šolskem svetu. Krajnim šolskim svetom, pravi, da je bila pravica imenovanja učiteljev jako sitna, da c. kr. okrajni glavarji niso taka strašila, kakor so jih opisavali narodni poslanci, in da ravno Vesteneck je isti mož, kateri je sposoben nasvetovati denašjo postavo. O duhovščini pravi Dežman, da je bila, da je in da tudi ostane šoli neprijazna, in da je torej treba jako skeleče in boleče operacije, kar se šolstva na Kranjskem tiče. Se ve da, da javkajo klerikalci, a to nič ne dene, zarja svobode bode po novejši postavi zacvetela in Kranjska bode srečna postala.

Poslanec dr. Zarnik: Moji čestiti predgovorniki so stvar, o kateri denes obravnavamo, uže tako izerpili, da nij mogoče dosti novega povedati, vendar ker se denes naglaša v jedno mer od gospodov iz one strani potreba reform, hočem jaz povedati, kakšne bi morale biti uvedene te reforme po mojem mnenji, da bi bile za deželo res koristne, da ne bi bile samo fraza, ampak da bi bile v istini to, kar njih ime naglaša. V obče pa sem še zmirom istega mnenja, kakor sem ga uže jedenkrat v tej slavnej zbornici naglašal, da, kar se šolstva tiče, potrebujemo mi: eine frische fröhliche Reaktion. Ko smo izgubili bitko pri Kraljevem gradu, izrastla je kar čez noč fraza: pruski učitelji so zmagali, »die preussischen Schulmeister haben gesiegt«. Ta fraza je pa bila ravno tako neumna, kakor fraza, da je bil pri Kraljevem gradu konkordat tepen, kajti gotovo odločno liberalni in svobodni Italijani, bili so prav dobro tepeni pri Custoci in pri Visu. A fraza je bila jedenkrat izdana, da nas so pruski šolmaštri zmagali, in avstrijska žurnalistika, ki je na kontinentu prva, kar se tiče fraze, popadla jo je, in počela jo mlatiti v jedno mer. Jaz sem se le čudil, da, ko so imeli Rusi pri Plevni nekoliko neudač, niso tudi za Turke navdušeni avstrijsko-nemški listi rekli, da so tega turški šolmaštri krivi, ravno kakor so bedastoče trdili, da se Turki za evropsko kulturo in civilizacijo bojujejo. Ali fraza se je obdelavala za šolmaštre, in na dan je prišla nova šolska postava,

z njo pa tudi, ker je bil pri Kraljevem gradu tudi konkordat tepen, boj proti cerkvi.

To se ve, da je bila tudi nova šolska postava obrnena proti cerkvi, in kdor nij bil za njo navdušen, bil je, se ve da klerikalec. A gospoda, koliko in kaj se razumeva pod prvim liberalstvom, in kaj pod napačnim, to mi uže dobro vemo. Gladstone je v istini največji liberallec na celem svetu, ali ker se je kot pravi liberallec v zadnjem vojski potegnil za svobodo Slovanov na Balkanu, začeli so ga uže nemški in nemškutarški listi zmerjati, da je reakcionarec, in da je celó ob um prišel. To menda pač jasno kaže, koliko fraza o liberalizmu pri vas pomeni, in koliko se je na-njo ozirati tudi če se o šolstvu govori. — Na Angleskem in v severnej Ameriki, kjer so gotovo svobodnejši, nego mi, se vlada za šolstvo čisto nič ne zmeni, celó za višje šole ne; tam je šolstvo popolnem v privatnih rokah ljudstva, in še le pod Lord Russelom ustanovilo se je ministerstvo za ubožne šole.

Tako se godi tam, kjer je prava svoboda doma, ali tam, kjer je liberalizem v frazi kakor na Francoskem ali pri nas, tam se mora pa vlada vtikati v šolske zadeve in delati na to, da jih ima popolnem v rokah, naj bode, kar hoče. Pri nas v Avstriji se je počel boj pri preustrojenji šole ravno proti tistej korporaciji, pod katere vodstvom je bila šola najbolj dober kup, namreč proti duhovenstvu. Ko bi bil jaz na mesto g. Vestenecka zdaj po naših izkušnjah predlagal tako postavo, jaz bi nasvetoval vse drugače. Ravnatelj ljudske šole naj bi bil — župnik ali kaplan, zato, ker je zato mesto gotovo sposoben, kajti študiral je osem gimnazijalnih šol in 4 leta višje šole, okrajni šolski nadzorniki pa naj bi bili dekani, kateri so gotovo toliko izobraženi možje, kakor denašnji okrajni šolski inšpektorji, od katerih bi jaz trdil, da kar se tiče vednosti, dostikrat niso vredni, da bi dekanom opanke odvezali.

S tem ravno, da takozvana liberalna stranka le na to dela, duhovenstvo od šole odrivati, razvija se šola pri nas slabo. Sama državna postava pravi, da naj bode odgoja otrok v ljudskih šolah religiozna in nravna. Tega mnenja more biti vsak, naj bode potem Darwinist ali nihilist; potrebo religioznosti v ljudstvu je celó uvidel »ole Vilem«, ko ga je Nobiling obstrelil, kajti dejal je svojim ministrom, naj gledajo in delajo na to, da se bo nemški narod v šoli tudi kaj vere učil. Ravno duhovščina pa ima uže po cerkvenih postavah nalog skrbeti za odgojo mladosti, in je to tudi rada zmirom storila. Ali bi bilo tako stanje pri šolstvu bolje, ali pa enako, kakor ga zdaj stvarjate, da se bode avtonomija, to se ve da samo tako zvana, krajnih šolskih svetov vzdržavala s policijo in kaznimi. Imenovanje učiteljev, to je reprezentacija, naj bi imele občine, pravo imenovanje pa bi jaz izročil deželnemu šolskemu svetu.

Deželni šolski svet pa bi mi mogel biti sestavljen tako: Predsednik naj bi bil deželni predsednik, jeden glas škof ljubljanski kot virilist; dva zastopnika duhovenstva naj bi volili gospodje dekani kot okrajni šolski nadzorniki; dva zastopnika dežele kranjske (dva poslanca) naj bi volil deželni zbor, in sicer jednega kurija velikega posestva, in kurija mest in trgov, drugega pa kurija kmetijskih občin; za dva zastopnika učiteljstva naj bi deželni odbor terno navsveoval. Razen tega naj bi bil še zastopnik mesta ljubljanskega, dva deželna šolska nadzornika, in referent vlade v šolskih zadevah. Tako sestavljen šolski svet bi zastopal vse stanove, in bi tudi sprijaznil vse s šolo, kajti bilo bi le za prosep šole, ako bi jej bilo duhovenstvo prijazno.

Gospod Dežman gospodu Svetcu tako rad podtika, da ima navado trditi, da je belo, kar je črno, in narobe. No priliko imam denes o g. Dežmanu nekaj

tacega dokazati. Pred nekimi meseci je bil zbor konstitucionalnega društva. Tam je znani učiteljski kričač Linhart vpil navaden vik, to je povišanje plače, pa da se mora krajnim šolskim svetom vzeti pravica imenovanja učiteljev. Gospod Dežman je temu kričaču odgovarjal, da nij na povišanje plače misliti, ker ima dežela uže toliko bremen, da se pa tudi to ne more zgoditi, da bi se vzela krajnim šolskim svetom pravica imenovanja učiteljev, kajti ako se jim še ta pravica vzame, potem jim ostanejo le bremena. Glejte gospoda, tako je govoril g. Dežman pred dvema mesecema, kakor stoji to zapisano v »Laib. Zeitung« in »Laib. Tagblatt«, katera lista sem si jaz nalašč spravil, a kako je govoril denes? Ravno nasprotno, saj ste sami slišali.

Spominjate se gotovo še debate v deželnem zboru zaradi imenovanja dr. Mrhala v deželni šolski svet, ko smo dokazali, kako se je gazila vsa postava in pravica dežele od strani vlade. Gospod Dežman je denes zahajal zopet starega šurca, ko je začel pravit, da jaz nijsem hodil kot deželni šolski svetnik k sejам te po mojem mnenji nelegalne skupščine. Mislil sem enkrat z oportunitete tako se udeležiti sej deželnega šolskega sveta in sem svojega kolega, kateri je jako vestno hodil k sejам, vprašal, bi-li bilo kake koristi, ako bi tudi jaz hodil k sejам deželnega šolskega sveta. On mi je odgovoril, da se jako motim, kajti ves deželni šolski svet je taka birokratična mašina, da je vse zastoj protiviti se temu, kar birokracija hoče. Imeli smo svoj čas večino v deželnem šolskem svetu, a ko smo sklenili, zaradi učenja slovenskega jezika na ljubljanskej realki, da mora biti ravnopraven z nemškim, je predsednik »brevi manu« naš sklep ustavil. Kaj navzočnost neodvisnih udov v takej korporaciji koristi, vidi se iz tega slučaja.

Vesteneck kot poročevalec odgovarja in se sklicuje nato, da bode uže odgovarjal v specialnej debati. O krajnih šolskih svetih i on trdi, da niso sposobni imenovati učiteljev. Sploh pravi, da zdaj bode odstranjen vpljiv duhovščine, in zdaj bode šola na Kranjskem cvetela.

Predlog g. Svetca se ne sprajme, isto tako ne predlog župana Laschana. Tedaj je skleneno, da se počne specialna debata. Seja se potem, ko je trajala sedem ur, sklene.

— **Dopis! Slovenskemu učiteljskemu društvu v Ljubljani.** Na prošnjo častitega društva od 8. aprila l. 1877. na slavni deželni zbor kranjski, da bi se tudi vodjem enorazrednih ljudskih šol priznala primerna funkcijska priklada, se sledeče naznanja:

Slavni deželni zbor kranjski je v letošnjem zborovanji sklenil postavo, s katero se spremené in dopolnijo nekatera določila deželne postave od 25. februarija l. 1870. dežel. zak. za Kranjsko št. 11. o nadzorovanji šol, in deželnih postav od 29. aprila l. 1873. dež. zak. št. 21. in 22. o uravnanji napravljanja, vzdrževanja in obiskovanja javnih ljudskih šol in o uravnanji pravnih razmerij učiteljev na javnih ljudskih šolah. —

Po §. 39. te nove postave, katera se ima še v Najvisje potrjenje predložiti, bi se učiteljske službe oziroma plače učiteljev na vseh javnih ljudskih šolah (razun onih v Ljubljani) razvrstile v 4 razrede, namreč:

a)	učiteljske službe	I. razreda	s	600	gl.
b)	»	»	II.	»	» 500 »
c)	»	»	III.	»	» 450 »
d)	»	»	IV.	»	» 400 »

Podučitelji in podučiteljice bi se vsi brez izjeme uvrstili v IV. razred, nadučitelji in nadučiteljice v I. in II. razred, učitelji in učiteljice pa bi se

mogle v vse štiri razrede nvrstevati. — Po §. 40. te nove postave imelo bi število učiteljskih služb I. razreda znašati 7 procentov, število učiteljskih služb II., III. in IV. razreda pa po 31 procentov vseh učiteljev. S tem uvrstjenjem učiteljskih služb v 4 razrede bi se potreščina normalno-šolskega zaklada za učiteljske plače nekoliko znižala. — V §. 42. te v zadnjem deželnem zboru sklenjene postave se pa ravnatelj trirazrednih ljudskih šol funkcijska doklada določuje na 75 gold., funkcijska priklada za ravnatelje dverazrednih ljudskih šol pa ostane v sedanji odmeri, namreč po 50 goldinarjev. Tudi po tej naredbi prihranilo bi se normalno-šolskemu zakladu nekoliko potroškov. Vodjem — učiteljem enorazrednih ljudskih šol se splošno ni priznala funkcijska doklada, a sklenilo se je, da se jim po mogočnosti nakloni odškodnina, posebno za pisarna opravila, in deželnemu odboru se je naročilo, da svojo pozornost na to obrača in visokemu deželnemu zboru o svojem času o tem poroča, kedaj bo mogoče iz tega, kar se bo vsled nove postave prihranilo v normalno-šolskem zakladu, vodjem — učiteljem za pisarna opravila, katera morajo kot vodji šole oskrbovati, dovoliti remuneracije.

S tem se je omenjena vloga čestitega slovenskega učiteljskega društva v letošnjem deželnem zboru rešila.

Od deželnega odbora kranjskega v Ljubljani 20. novembra 1878.

Vites Kaltenegger.

— **Iz seje c. k. dež. šl. sveta 14. novembra l. 1878.**

Stalno se umeščata: ljudski učitelj in lj. učiteljica.

Poročilo ravnateljstva c. k. izpraševalne komisije za splošne ljudske in meščanske šole v spraševanjih m. oktobra se je vzelo na znanje, in takse so bile primerno razdeljene med ude komisije.

Šolska občina se je pritožila, da je okrajni šolski svet ukazal zemljišče nazaj dati učitelju ali pa skazati, po kakšnem pravu se je učitelju to uzelo; ker se je pa spoznalo, da je šolska občina v pravu, zemljišče ne bo imel učitelj, a letna plača se mu zaradi tega nima pritergati.

Cerkveno predstojništvo se je pritožilo, da je bilo obsojeno plačati zaostali dodatek bivšemu učitelju; rzsodba se poterdi z nekaterimi premembami.

Predsednik kraj. šolskega sveta se je pritožil, ker je bil obsojen plačati kazen zaradi reda; ukaz ni obveljal.

Vprašanje je bilo, ali gre učitelju, ki je bil na ljudski šoli umeščen, vže pred postavo 29. aprila 1873, prva službina doklada po §. 30 omenjene postave, ker je že 5 let preteklo od kar je definitivno postavljen, ali pa, gre li z njim ravnati po določilih §. 87 iste postave, po kateri ima dobiti petletno doklado še le, ko je 15 let v službi — rzsodilo se je tako, da določba 2. odstavka §. 87. imenovane postave ima veljati le takrat, kedar ne velja §. 30 tiste postave, tedaj ako je učitelj petnajst let uže služil, preden je veljavo dobila postava (tedaj dobivajo taki učitelji po §. 30 petletne doklade?).

Zastran deržavnih štipendij na možkem in ženskem učiteljscu se je poročalo slav. ministerstvu.

Konecletno poročilo na m. in ž. učiteljscu za 1877/8 se je vzelo na znanje in izrekla se je zahvala ravnateljstvu in učiteljem.

Prošnja krajnega šolskega sveta za poldnevni nauk se je zaverгла.

Reševale so se prošnje za posojilno splačevanje, za nagrade in denarno pripomoč.

— **Iz Železnikov** 19. novembra. Praznik sv. Elizabete in z njim tudi god presvitile cesarice smo v šoli v Železnikih prav slovesno obhajali. V zgodno jutro se je ta dan zbrala šolska mladina v učni dvorani, in kako začudjeno je pogledovala, viditi njo nekako vso spremenjeno in sprelepo ozališano. Učne table so bile za ta dan zginile; mesto njih pa je bila okinčana glavna (srednja) stena šolske dvorane s dragocenama slikama Njih veličanstev presvitile cesarice Elizabete in cesarja Franc Jožefa v širokih pozlačenih okvirih. Med te dve sliki v sredi pripeta je bila nova, za našo šolo po posredstvu c. kr. okr. šolskega sveta v Kranji nalašč iz Dunaja naročena podoba, ki je napeta na terdi papir, in ima na sredi veliki državni grèb, okrog njega je naslikanih devetero vojaških in mornarskih zastav; vse to pa je opasano za krajem s 20 grèbi avstrijskih kronovin in tržaskega mesta. (Slika ta je v vsih svojih oddelkih natančno kolorirana, in služi šolam ne le v kinè, ampak tudi v pojasnilo avstrijskega zemlje-pisja. Dodana ji je knjižica z naslovom: »Tableau des österreichischen mittleren Reichswappens, der Abzeichen der Land- und Seemacht, sowie der Länderwappen«. Vse skup: slika in knjižica stane 1 gld. 80 kr.). Nad to sliko obešana je bila še ona, ki smo jih dobili to leto od slavnih šolskih oblastnij za vse naše učilnice, namreè deželni in državni grèb. Ob straneh popisanih slik ste stali dve cesarski (èerno-rumeni), dve narodni (belo-modro-rudeèi) zastavi, in sicer ste bili tako raztegnjeni, da je bila opeta z njimi vsa sprednja stena. Otroci se kar niso mogli nagledati tako lepih reèij. Proti 7. uri šli smo skupaj k sv. maši; po taisti pa se vernili zopet nazaj v šolo, opravili najpred navadno šolsko molitev, potem izrekli pred sliko presvitile cesarice vskupno in enoglasno, kaj jim vošimo in prosimo od Boga za god, ter molili v namen, da bi Bog tudi našo prošnjo uslišal. Temu vošilu in molitvi dodali smo tudi molitev za presvitlega cesarja, da bi jih Bog podpiral pri spolnovanji Njihovih tezavnih dolžnost. Potem zapeli smo cesarsko pesem navdušeno in krepko. Na zadnje pa so bili otroci vsi od prvega do zadnjega obdarovani s pisnimi sèsitki, s katerim nas je ljubljanska »Narodna šola« tudi letos prav obilno preskerbela. Mislím, da ko bi bila presvitla cesarica vidila otroèice, kako so bili s tem mali darilci osreèeni, gotovo bilo bi celó Njo to veselilo. Saj beremo pogostokrat v časnikih, kako tudi ta velikodušna in plemenita Gospa napravi otrokom rada kakšno nedolžno veselje. Posebno o Božiču obdaruje otroke Njihovega strežništva (in nekaterikrat tudi še vaščanske otroke v Gødölö) rada z znamenitimi darilci po tako zvanem »Božičnem drevesu«, kar namestuje nekako našega »Miklavža«.

Da sem potem oveseljene otroke iz šole domu spustil, se ume samo po sebi. God presvitile cesarice je paè tak dan, da sme mladina imeti prosto, in kdorkolj si je to prvi umislil, da ta dan šolski uk počiva, prav je imel.

Popoldan ob 2. uri pa so se otroci vnoviè snidili v cerkvi, da so molili za presvitlo cesarico še križevi pot, tudi pri tej prilíki so se otroci spodbudno obnašali.

J. L.

— **Knjižnica za slovensko mladino** se nam napoveduje s prihodnjím letom! Kaj tacega je bilo paè užé davno potrebno v našem domaèem slovstvu. Dokler ne bode imela naša slovenska mladina potrebnega berila, dotlej se ne moremo nadejati vspešnega napredka na slovenskem literarnem polji. To priznavajo malo ne vsi slovenski domoljubi, a še posebno naši slovenski učitelji, ki nimajo otrokom kaj v roke dati. Koliko število lepih in pouènih knjižic imajo Nemci in drugi narodi v ta namen! A mi Slovenci? Sram nas mora biti, da razven »Vrtca« nimamo posebno velicega števila knjižic, ki bi je mogli z dobro vestjo dati nèceèj se mladini v roke. S »Knjižico za slovensko

mladino« se bode tej potrebi ustreglo in skrbeti moramo, da nam ta dobra misel »Vrtčevega« urednika gosp. Ivana Tomšiča ne splava po vodi. Prva knjižica z naslovom „**Dragoljubci**“ pride užé meseca marca na svetlo in bo stala trdo vezana s platnenim hrbtom 40 kr. Obsezala bode zbirko podučnih pripovedek za našo malo mladino. — Mi ne moremo družega nego, da to težavno podvzetje gosp. Tomšiča živo v podporo priporočamo vsem slovenskim učiteljem, starišem, rodoljubom in prijateljem sloveske mladine. Zdaj o novem letu je v to najugodniši čas, ker se borih 40 kr. lahko priloži k »Vrtčevej« naročnini, ter se s tem nekoliko poštne prihrani; a tudi izdajatelj lahko uvidi, koliko podpore ima v ta namen na razpolaganje. Zdaj se nam dobra in zeló koristna stvar napoveduje, delajmo tudi na to, da se izvéde. —

Pri tej priložnosti priporočamo tudi vsem ljudskim učiteljem in še posebno šolskim knjižnicam v obilo naročevanje „Vrtec“, časopis s podobami za slovensko mladino, ki stoji za vse leto 2 gld. 60 kr., za pol leta 1 gld. 30 kr. „Vrtec“ stopi z novim letom užé v svojo deveto leto, kar mu je najboljšé spričalo dobrega blagá.

X.

— Iz seje deželnega odbora 6. t. m. Za pristava in družega učitelja na vino- in sadjerejski šoli na Slapu namesti gosp. Žepiča, ki je šel za učitelja na slovenski oddelek deželne kmetijske šole, je bil v službo sprejet gosp. Gustav Pirc iz Kranja; — Janezu Dic-u se je pa dovolil ustov v to šolo kot plačujočemu učencu; — predlogom dotičnih krajnih in okrajnih šolskih svetov se je pritrnilo, da služba učitelja na ljudski šoli v Trsteniku se podeli učitelju Francu Brezniku, služba učitelja v Dobu pa učitelju Lorencu Letnarju.

Razpisi učiteljskih služeb.

Na Kranjskem. V šolskem okraju Radovljskem. Na Irazredni ljudski šoli na Dovjem, učit. služba l. p. 450 gld. in stanovanje, za stalno umeščenje se prosi pri krajnem šolsk. svétu, a za provizorno pri okrajnem šl. svétu v Radovljici do 1. januarija b. l. Na Irazredni ljudski šoli v Lescah, učit. služba l. p. 400 gld. in stanovanje. Prošnje, kakor spredaj do 25. decembra t. l.

V šolskem okraju Litijskem. Na 2razredni šoli pri Sv. Križu poleg Turna (Thurn-Gallenstein) druga služba za učitelje ali učiteljice, l. p. 400 gld. in stanovanje. Kraj. šl. svétu do 20. decembra t. l.

V šolskem okraju Rudolfovem. Na Irazredni ljudski šoli pri Beli Cerkvi, učit. služba l. p. 450 gld., kraj. šl. svétu do 25. decembra.

Premembe pri učiteljstvu.

Na Kranjskem. G. Primož Ušeničnik, učitelj v Veliki Dolini, gđc. Alojzija Bauer, zač. učit. v Mekronogu; gđc. Fani Zupan na novo šolo v Godovič; g. Janez Pipan, pom. učit. v Žireh; na drugo učit. službo v Planini, gđc. Amalija Spoljarič, spraš. kand.; v Hotedersico g. France Schmied, zač. V Sredujo vas z Bohinja g. Jakob Pretnar, spraš. učit. kandidat. L. Ztg.

Današnjemu listu je pridjano kazalo in zavitek.

mladino« se bode tej potrebi ustreglo in skrbeti moramo, da nam ta dobra misel »Vrtčevega« urednika gosp. Ivana Tomšiča ne splava po vodi. Prva knjižica z naslovom „**Dragoljubci**“ pride užé meseca marca na svetlo in bo stala trdo vezana s platnenim hrbtom 40 kr. Obsezala bode zbirko podučnih pripovedek za našo malo mladino. — Mi ne moremo družega nego, da to težavno podvzetje gosp. Tomšiča živo v podporo priporočamo vsem slovenskim učiteljem, starišem, rodoljubom in prijateljem sloveske mladine. Zdaj o novem letu je v to najugodniši čas, ker se borih 40 kr. lahko priloži k »Vrtčevej« naročnini, ter se s tem nekoliko poštine prihrani; a tudi izdajatelj lahko uvidi, koliko podpore ima v ta namen na razpolaganje. Zdaj se nam dobra in zeló koristna stvar napoveduje, delajmo tudi na to, da se izvéde. —

Pri tej priložnosti priporočamo tudi vsem ljudskim učiteljem in še posebno šolskim knjižnicam v obilo naročevanje „Vrtec“, časopis s podobami za slovensko mladino, ki stoji za vse leto 2 gld. 60 kr., za pol leta 1 gld. 30 kr. „Vrtec“ stopi z novim letom užé v svojo deveto leto, kar mu je najboljšé spričalo dobrega blagá.

X.

— Iz seje deželnega odbora 6. t. m. Za pristava in družega učitelja na vino- in sadjerejski šoli na Slapu namesti gosp. Žepiča, ki je šel za učitelja na slovenski oddelek deželne kmetijske šole, je bil v službo sprejet gosp. Gustav Pirc iz Kranja; — Janezu Dic-u se je pa dovolil ustov v to šolo kot plačujočemu učencu; — predlogom dotičnih krajnih in okrajnih šolskih svetov se je pritrnilo, da služba učitelja na ljudski šoli v Trsteniku se podeli učitelju Francu Brezniku, služba učitelja v Dobu pa učitelju Lorencu Letnarju.

Razpisi učiteljskih služeb.

Na Kranjskem. V šolskem okraju Radovljskem. Na Irazredni ljudski šoli na Dovjem, učit. služba l. p. 450 gld. in stanovanje, za stalno umeščenje se prosi pri krajnem šolsk. svétu, a za provizorno pri okrajnem šl. svétu v Radovljici do 1. januarija b. l. Na Irazredni ljudski šoli v Lescah, učit. služba l. p. 400 gld. in stanovanje. Prošnje, kakor spredaj do 25. decembra t. l.

V šolskem okraju Litijskem. Na 2razredni šoli pri Sv. Križu poleg Turna (Thurn-Gallenstein) druga služba za učitelje ali učiteljice, l. p. 400 gld. in stanovanje. Kraj. šl. svétu do 20. decembra t. l.

V šolskem okraju Rudolfovem. Na Irazredni ljudski šoli pri Beli Cerkvi, učit. služba l. p. 450 gld., kraj. šl. svétu do 25. decembra.

Premembe pri učiteljstvu.

Na Kranjskem. G. Primož Ušeničnik, učitelj v Veliki Dolini, gđc. Alojzija Bauer, zač. učit. v Mekronogu; gđc. Fani Zupan na novo šolo v Godovič; g. Janez Pipan, pom. učit. v Žireh; na drugo učit. službo v Planini, gđc. Amalija Spoljarič, spraš. kand.; v Hotedersico g. France Schmied, zač. V Sredujo vas z Bohinja g. Jakob Pretnar, spraš. učit. kandidat. L. Ztg.

Današnjemu listu je pridjano kazalo in zavitek.